Journal of Theory & Practice in Curriculum
Vol.16 (8); 2021, 395-424

دو فصلنامهٔ **نظریه و عمل در برنامهٔ درسی**
سال هشتم، شمارهٔ ۱۶، پاییز و زمستان ۱۳۹۹، ۴۲۴-۳۹۵

تحلیل تطبیقی ساختار بیانیه ی فلسفه ی تدریس دانشگاه فرهنگیان با دانشگاههای منتخب [۱]

Comparative Evaluation of the Structure of Farhangian University's Teaching Philosophy Sstatement with Selected Universities

محمد حسین صفائی[۲]، دکتر یحیی قائدی[۳]، دکتر سعید ضرغامی همراه[۴]، دکتر سوسن کشاورز[۵]،

M. Safaei , Y. Ghaedi (Ph.D) , S. Zarghami (Ph.D),S.Keshavars(Ph.D)

چکیده: هدف تحقیق حاضر تحلیل بیانیه ی فلسفه ی تدریس و ارائه چارچوب مناسب جهت تدوین و آموزش آن برای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان و معلمان در ایران بود.روش تحقیق از نوع مقایسه –تطبیقی و سنتزپژوهی بود. این پژوهش بر اساس روش چهار مرحله ای جرج ال بردی مورد توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه قرار گرفت. در این پژوهش جامعه آماری شامل اسناد و مدارک بیانیه فلسفه تدریس در پایگاه اطلاعاتی خارجی مانند ساینس دایرکت،پرکویست،گوگل اسکالر و اسکپوس و داخلی مانند مگ ایران،علوم انسانی،سیولیکا و بیانیه فلسفه تدریس دانشگاه فرهنگیان و ۲ دانشگاه خارجی دیگر که به روش نمونه گیری هدفمند وارد مطالعه شدند.. نتایج تحقیق نشان داد ساختار بنیادی و کلی کارنمای معلمی دانشگاه جزئیات اجرایی از جمله اهداف آموزشی ، تدریس و ارزشیابی و همچنین ارزیابی مداوم بیانیه ی فلسفه ی تدریس جهت یادگیری مستمر و مداوم، تفاوت های اساسی دارند. همچنین بر اساس نتایج تحلیل یافته مدل پیشنهادی برای ارتقاء کارنمای معلمی دانشگاه فرهنگیان ارایه شد

واژگان کلیدی: بیانیه فلسفه ی تدریس، کارنمای معلمی، ارزیابی ساختار مفهومی، دانشگاه فرهنگیان، مطالعه ی تطبیقی

Abstract: The purpose of this study was to analyze the statement of teaching philosophy and provide an appropriate framework for its development and training for students of Farhangian University and teachers in Iran. The research method was comparative-comparative and synthetic research. This research was described, interpreted, adjacent and compared based on George L. Brady's stepwise method. In this study, the statistical population includes the documents of the statement of teaching philosophy in foreign databases such as Science Direct, Perquisite, Google Scholar and Scopus and internal documents such as Meg Iran, Humanities, Civlica and the statement of teaching philosophy of Farhangian University and 2 other foreign universities. Purposeful sampling was included in the study. The results showed that the basic structure and general structure of the university teaching staff, executive details such as educational goals, teaching and evaluation, as well as continuous evaluation of the teaching philosophy statement for continuous learning, have fundamental differences. In addition, based on the analyzed results, a proposed model for improving the teaching staff of Farhangian University was presented

Keywords: Statement of Teaching Philosophy, Teacher's portfolio, Conceptual structure evaluation, Farhangian University, Comparative study

---

۱. این مقاله از رسالهٔ دکتری تحت عنوان: « ارزیابی تطبیقی ساختار بیانیه فلسفه تدریسدانشگاه فرهنگیان با دانشگاه های منتخب» استخراج شده است. تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۴/۳۰، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۱/۳۰

۲. دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی، دانشگاه خوارزمی . رایانامه : mohammad_8556@yahoo.com

۳. دانشیار گروه روانشناسی و برنامه ریزی درسی، دانشگاه خوارزمی. رایانامه : yahyaghaedy@yahoo.com

۴. استادیار گروه روانشناسی و برنامه ریزی درسی، دانشگاه خوارزمی. رایانامه : zarghamii2005@yahoo.com

۵. مرب استادیار گروه روانشناسی و برنامه ریزی درسی، دانشگاه خوارزمی. . رایانامه : ss.keshavarz@yahoo.com

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

مقدمه و بیان مساله

موضوع تربیت‌معلم همواره یکی از مباحث مورد بحث میان صاحب‌نظران بوده است. زارع و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «متولی تربیت‌معلم، آموزش عالی یا آموزش‌وپرورش» به این نتیجه رسیده‌اند که کم‌توجهی به تمرین‌های عملی، فقدان مدارس وابسته به آموزش عالی برای کارورزی و ارزشیابی نامناسب عملکرد دانشجویان در طول دوره کارورزی از مهم‌ترین نقاط ضعف آموزش عالی به شمار می آیند. کرنلیزن (۲۰۱۱) و جفرسون (۲۰۰۹) آموزش عالی را در آموزش‌های نظری به معلمان قوی‌تر و کینگ (۲۰۱۰) و کالدر (۲۰۰۹) مراکز تربیت‌معلم را در آموزش روش های تدریس موفق‌تر می‌دانند. توروس از کارشناسان یونیسف، اصلاح کیفیت آموزش را در گرو صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان می‌داند و اعتقاد دارد که تغییر در نظام تعلیم وتربیت‌معلمان آینده ضروری است. وی یادگیری معلمان پیش از خدمت و ضمن خدمت را به منزله یک پیوستار نظام‌مند تلقی می‌کند و نوسازی برنامه‌های درسی تربیت معلم از نظر هدف، محتوا، رویکردها، روش‌ها، منابع و وسائل را پیشنهاد می‌دهد (ملایی نژاد و ذکاوتی، ۱۳۸۷) . به نظر پژوهشگر یکی از دروس مهم وبنیادی در دانشگاه فرهنگیان که نیاز به بازنگری و اصلاح دارد. درس پروژه یا کارنمای معلمی دانشگاه فرهنگیان است که در دانشگاه های معتبر جهان به نام بیانیه ی فلسفه ی تدریس می باشد. کالج ترینیتی دانشگاه دوبلین (۲۰۱۶) در راهنمای نگارش بیانیه فلسفه تدریس[۱] خود، آن را این گونه تعریف می کند: " بیانیه ی فلسفه ی تدریس بیانیه ای است از اعمال و چارچوب فلسفی و رویکرد شخصی فرد از تدریس و یادگیری دانش آموزان. این بیانیه تشریح منطقی از چگونگی هدایت فعالیت معلم در کلاس درس و فاکتورهای تأثیر گذار وی بعنوان مربی و زمینه های ارزشی فعالیت آموزشی اوست." بیانیه ی

[۲] https://www.tcd.ie/CAPSL/assets/pdf/Academic%20Practice%20Resources/Writing%20a%20Teaching%20Philosophy%20Statement.pdf

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

فلسفه تدریس تشریح روایتی از مفهوم تدریس شامل منطق روش های تدریس، دیدگاه هایی از فرایند تدریس، باورهایی درباره ی فعالیت های فرایند یاددهی و یادگیری، درک نقش معلم و دانش آموز و اهداف و ارزش های آموزش است(چیزم ۱۹۹۷-۱۹۹۸: گودیر و آلچین ۱۹۹۸). مرلین وایمر[1] (۲۰۱۲) در مقاله ی خود با عنوان استراتژی های نوشتن بیانیه ی فلسفه تدریس اظهاز می دارد: " منظور از آماده کردن بیانیه ها، آشکار شدن ویژگی باورها و عملکردهای هر یک از معلمان می باشد. نوشتن بیانیه های فلسفه تدریس با توضیح کامل این مطلب که راهنمایی خود، کار ساده ای نیست، بسیاری از ما را در مورد آموزش های ناچیزی که در این مورد گرفته ایم و رشد حرفه ای مقطعیِ ادامه آن، آگاه می کند." یحیی قائدی(۱۳۸۸)، مطالعه ای با عنوان بررسی فلسفه ی معلمی و اشارات آن برای برنامه ی درسی فلسفه ی تربیت معلم انجام دادند. در این بررسی معلوم گردید معلم در تاریخ فلسفه ی تربیتی بیشتر به عنوان عنصری از عناصر تعلیم و تربیت و برنامه ی درسی مد نظر قرار گرفته و کمتر به عنوان عامل اصلی به آن نگریسته شده است. تدوین بیانیه ی فلسفه ی تدریس ماحصل این مقاله است و این اعتقاد وجود دارد که اگر معلمان تشویق شوند که به چنین کاری دست زنند، نگرش فلسفی آنها نسبت به تربیت و تدریس شکل خواهد گرفت و برخی از آنان توانایی فلسفه ورزی خواهند یافت و عده کمی نیز به دانش فلسفه تعلیم و تربیت تسلط پیدا خواهند کرد. برای نمونه فلسفه معلمی هگل از خلال مرور عقاید تربیتی او آورده شده است.

در حال حاضر در بین معلمان ایران بیانیه ی فلسفه ی تدریس برای ارائه وجود نداشته و فقط دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان در درسی به نام «پروژه» جهت فارغ التحصیلی باید روایتی از تجربیات خود در دوران تحصیل دانشگاه و همچنین شرحی از فعالیت های زمینه ساز تدریس خود را ارائه دهند. نویسندگان این بیانیه ها اغلب ارزش تدریس و یادگیری را آنطور که باید و شاید در نظر نمی گیرند. همچنین با

[1] Weimer

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

توجه به تجربه ی محقق در دانشگاه فرهنگیان بعنوان مدرس این درس، این بیانیه دارای یک ساختار منسجم و یک راهنمای کامل برای نوشتن درست بیانیه ی فلسفه ی تربیتی شخصی و همچنین هدف با ارزشی برای اجرای آن در دانشگاه فرهنگیان ندارد. دانشجویان کارهای تکراری قبلی خود را (با توجه به درس کارورزی ۱ تا ۳) با توجه به ساختار بیانیه و با استفاده از نمونه های بیانیه هایی که از دانشجویان قبلی موجود است تقریبا کپی برداری و ارائه داده و نمره ی قبولی می گیرند و فارغ التحصیل می شوند. فارغ از اینکه این درس از دیدگاه دانشگاه فرهنگیان دارای ارزش بنیادین برای "معلم شدن "است. در این درس دانشچویان باید در تامل در خویشتن بعنوان معلم آینده، و همچنین باورهای خود نسبت به عناصر آموزش از جمله دانشآموز، تدریس، ارزشیابی و ... دیدگاه های شخصی خود را عنوان نمایند.

بنابر این به نظر می رسد ساختار ارائه شده برای کارنمای معلمی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان انسجام لازم را برای ارائه ی قابل فهم و ساده برای دانشجویان خود نداشته و معمولا دانشجویان با کمک کارنمای معلمی دانشجویان سابق و همچنین راهنمایی اساتید راهنمای خود کارنمای خود را تکمیل می کنند. دغدغه ی اصلی پژوهشگران این است که چگونه ساختاری از بیانیه ی فلسفه ی تربیتی می تواند راهنمای مناسبی برای تامل دانشجو در باورهای خود درباره ی فعالیت های فرایند یاددهی و یادگیری، درک نقش معلم و دانش آموز و اهداف و ارزش های آموزش باشد؟ آیاساختار بیانیه ی فعلی به اندازه ی کافی می تواند موجب تامل در باورها و عملکردهای هر یک از دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان در حال و آینده باشد؟ آیا لازم است راهنمای جامعی برای تدوین این کارنما به جای راهنمای فعلی برای دانشجویان در نظر گرفته شود یا خیر؟

لذا با در نظر گرفتن موارد بالا در این نوشتار با مطالعه ی تطبیقی کارنمای معلمی در دانشگاه فرهنگیان و همچنین بیانیه ی فلسفه ی تربیتی دانشگاه های منتخب،

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

به تفاوت ها و شباهت های میان ساختارهای این بیانیه ها پرداخته و کمبودها و چالش های موجود در کارنمای معلمی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان را مشخص و راهکارهای جدیدی برای رفع این کمبودها ارائه داده شد تا با توجه به این پژوهش دانشجویان بتوانند با داشتن راهنمای جامع و یک ساختار منسجم برای نوشتن کارنمای خود، تامل در خویشتن را تجربه نمایند و ارزش بنیادین این درس را بیشتر درک کنند.

در این مقاله با روش مورد نظر بتوانیم به پرسش های زیر پاسخ داده شد:

۱- شباهت های بنیادین ساختار بیانیه ی فلسفه ی تربیتی دانشگاه فرهنگیان با دانشگاه های منتخب چیست؟

۲- تفاوت های بنیادین ساختار بیانیه ی فلسفه ی تربیتی دانشگاه فرهنگیان با دانشگاه های منتخب چیست؟

۳- ساختار بیانیه فلسفه ی تربیتی دانشگاه فرهنگیان با توجه به این مطالعه چه تغییرات اساسی نیاز دارد؟

روش شناسی پژوهش

در این پژوهش که با چارچوب رویکرد کیفی و روش تطبیقی انجام شد، به منظور یافتن فهمی غنی تر از تحلیل ساختار بیانیه فلسفه ی تدریس دانشگاه های علوم تربیتی و توسعه ی آن، از روش تحلیل محتوای اسناد و راهبرد نمونه گیری در مدارک استفاده شد. از نظر محمدپور (۲۰۱۰ ص ۱۰۹) راهبرد نمونه گیری در پژوهش های کیفی ، راهبرد نمونه گیری های هدفمند است. پاتون[1] (۲۰۱۵) نمونه گیری هدفمند را از روشهای نمونه گیری غیرتصادفی میداند که در آن از نمونه هایی استفاده میشود که درباره موضوع اصلی پژوهش بیشترین اطلاعات را به ما میدهند. در میان کشورهای پیشرو جهان، جامعه پژوهش ما، مؤسسات آموزش عالی حاضر بودند. با روش نمونه

[1] - Patton

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

گیری هدفمند، نمونه ها از بین کشورهای مختلف بر اساس بیشترین اطلاعـات در ایـن مورد انتخاب شدند. دانشگاه فرهنگیان نیز تنها دانشگاه کشور در تربیت معلم می باشـد که همانند دیگر دانشگاه های علـوم تربیتـی در برخـی کشـورها دارای درسـی بـه نـام کارنمای معلمی و یا بیانیه ی فلسفه ی تدریس بوده است. روش پژوهش تطبیقـی بـا بررسی اسنادی و تحلیل محتوای تجربه های بین المللی و با الهام از روش جرج بردی در چهار مرحله توصیف، تفسیر و برآورد، همجواری و مقایسه اطلاعات و تحلیل بود .جمع آوری داده های تحقیق با استفاده از شیوه مطالعه منابع کتابخانه ای مثل اسناد و مدارک آموزشی، بررسی بیانیه ی فلسفه ی تدریس دانشگاه های کشورهای مختلف در مستندات علمی، مقالات چاپ شده در مجلات معتبر، گزارشـها و سـمینارها و سـایت های قابل استناد صورت پذیرفته اسـت.در مطالعـه حاضـر، در مرحلـه اول(توصـیف)؛ اطلاعات مبسوطی در مورد کارنمـای معلمـی دانشـگاه فرهنگیـان و همچنـین بیانیـه ی فلسفه ی تربیتی ۵ دانشکده علوم تربیتی دانشگاه های خارجی جمع آوری و تهیه شـد. در مرحله دوم مطالعه(تفسیر) اطلاعات بدست آمده از ساختار بیانیه ی فلسفه تربیتی دانشکده های مورد مطالعه، مورد تفکر و استدلال قرار گرفته و موارد مرتبط با نظام مند بودن ساختار بیانیه فلسفه تدریس مورد تفسیر قـرار گرفتنـد .در مرحلـه سـوم مطالعـه (همجواری)، شباهتها و تفاوتهای برنامه های درسـی مختلـف، در مـورد نحـوه اجـرا و تحریر بیانیه فلسفه ی تربیتی مشخص شده و براساس مراحـل پیـاده سـازی آن، مـورد مطالعه و طبقه بندی قرار گرفتند. در نهایت، در مرحله چهارم مطالعه(مقایسـه)؛ بـرای پاسخگویی به سؤال تحقیق، راهکارهای اجرایی برای پیاده سازی این بیانیـه در برنامـه های درسی مورد مطالعه، با هم مقایسه شدند تا راهکارهای پیشنهادی جهت اجـرای آن در برنامه درسی دانشگاه فرهنگیان، مطرح شود.

در این پژوهش منابع داده ها، اسناد و مدارک برنامه درسی دانشـکده هـا مـی باشد که از جستجوی سایت دانشکده ها بدست آمده است .برای قضاوت درباره اعتبـار اسناد و مدارک به نقد بیرونی و درونی منابع توجه شد . در نقـد بیرونـی، اصـلی بـودن

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

مدارک مورد نظر بود .در واقع به این معنی است که مدارک بازیابی شده، همان مدارک و مستندات مربوط به نمونه مورد مطالعه باشد و در نقد درونی اهمیت و صحت محتوای مدارک قضاوت شد .به این معنی است که محتوای مدارک بازیابی شده در جهت پاسخگویی به سوال تحقیق بوده و براساس مستندات واقعی تنظیم شده باشد . برای بالا بردن اعتبار اسناد و مدارک در این پژوهش، سعی شد که بیشتر از کتابها، سایتها و مجله های معتبر استفاده شود .ضمن اینکه سعی شد ترجمه منابع انگلیسی تا حد امکان بدون خطا باشد.

نتایج :

در مرحله اول مطالعه، اطلاعات مشروح تر و معتبرتر در مورد اجرای بیانیه فلسفه تربیتی در دانشکده های منتخب براساس ابزار جمع آوری داده ها، جمع آوری و مکتوب شد .در مرحله دوم مطالعه، اطلاعات دانشکده های انتخاب شده، تفسیر گردید

- مرحله اول : توصیف اطلاعات

برای توصیف ساختار بیانیه ی فلسفه ی تدریس در دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه های دیگر از توصیف عناصر استفاده شده و تفسیر آن آورده شده است. همان طور که قبلا گفته شد بیانیه فلسفه ی تدریس در دانشگاه فرهنگیان دارای ۳ مولفه ی اصلی و ۱۳ خرده مولفه می باشد که در زیر مشخص می باشد. در راهنمای این بیانیه متاسفانه هیچ توضیح خاصی در رابطه با مفهوم هر یک از اجزاء نیامده است و دانشجو معلمان بر اساس تفسیر خود از این خرده مولفه ها و بر اساس راهنمایی استاد کارورزی خود نسبت به نوشتن بیانیه ی فلسفه ی تدریس (درس پروژه) خود اقدام می نمایند.

کارنمای معلمی دانشگاه فرهنگیان (سرفصل درس کارنمای معلمی دانشگاه فرهنگیان ۱۳۹۴)

۱.آوردن شرحی از تجربیات زمینه ساز، برای روی آوری دانشجو به کار معلمی است.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

۲.شرح تجارب تدریس در تربیت معلم:

شامل شرحی از ابتدا تا انتهای تحصیل، آن چه انتظار داشته، آن چـه بـا آن مواجه شده و آن چه در آن زیسته. (این اطلاعات می تواند بر اساس مجموعـه روایت ها و گزارش ها و دست نوشته هـا، تولیـدات و یادداشـت هـای روزانـه و کاربرگ های ارزیابی عملکرد دانشجو و طرح های یـادگیری برگـه هـای فعالیـت های یادگیری و آزمون دانش آموزان و تصاویر و سایر اطلاعات جمع آوری شـده باشد بهتر است دانشجو معلم به آن ها اسـتناد کنـد هـر چنـد الزامـی بـه ارایـه ی مستندات نیست.

۳.شرحی از رخداد های واقع شده در فرآیند تحصیل:

متضمن تصمیماتی که گرفته و اعمالی که به انجام رسانده.
شرحی از آن چه در این رابطه شنیده و آن چه که پذیرفته

۴.تشریح معلمی کردن خود در آینده:

دانشجو باید با توجه مطالب قبلی ارایه شده، در این قسمت اعـلام کنـد کـه مـی-خواهد در آینده چگونه معلمی بشود. این بخش در چهار قسمت قابل طرح است:

- دانشجو چه باورهایی در مورد یادگیری و آموزش دارد..
- دانشجو، خود را به رعایت چه اصـولی و بـا چـه نظریـه‌هـایی در معلمی متعهد می‌داند.
- دانشجو، چه آرمان‌هایی برای معلمی کردن خود دارد.
- دانشجو، عمل معلمی را در موقعیت‌های کنونی با چه چـالش‌هـایی مواجه می‌بیند و چگونه با آن‌ها مواجه خواهد شد.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

۶.تعهدات حرفه‌ای دانشجو معلم: یعنی دانشجو معلم چه طریقی را برای بهسازی مستمر خود برگزیده و چگونه به عنوان یادگیرنده مادام العمر عمل خواهد کرد.

انتظارات : دانشجو باید در پایان این درس شایستگی‌های زیر را کسب کرده باشد:

۱. من حرفه‌ای: دانشجو در پایان باید توانسته باشد در سازماندهی تجربیات، ابعاد عمل حرفه‌ای خود یعنی روش تدریس، سنجش و مدیریت کلاس و ... را در پیوند با یکدیگر و به صورت سازماندهی شده به تصویر بکشد. به عبارت دیگر بتواند تاثیر و تاثر متقابل ابعاد اینها را بر همدیگر و بر یادگیری خود و دانش‌آموزان نشان دهد.

۲. قابلیت ها و توانایی ها:دانشجو باید در پایان نشان بدهد که در تحلیل و تفسیر تجربیات خود از گذشته تا حال، توانسته قابلیت‌های خود را به عنوان یک یادگیرنده و آموزشگر تبیین نموده، پرسش‌های فرا روی خود را با توجه به تجربیات کسب شده، مطرح و پاسخ دهد.یعنی مسیر حرفه‌ای خود را به روشنی تبیین نموده باشد.

۳. خودکاوی روایتی: دانشجو باید در متن پژوهشی نشان بدهد که درکی از کل و ارتباط آن با جزییات به دست آورده است، یعنی، خواننده گزارش بتواند نظرات و سوالات مختلف او و ارتباط آن‌ها را درگذشته و حال و آینده دریابد.

بیانیه تدریس دانشگاه وندربیلت[1]؛ مرکز تدریس و یادگیری

بیانیه آموزشی چیست؟

یک بیانیه تدریس مقاله ای هدفمند و بازتابنده در مورد اعتقادات و شیوه های تدریس است. روایتی فردی است که نه تنها شامل باورهای یک فرد در مورد روند آموزش و یادگیری است، بلکه نمونه های خاصی از شیوه هایی است که این باورها را در کلاس درس درک می کند. در بهترین حالت، بیانیه تدریس، تصویری واضح و منحصر به فرد

[1] https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/teaching-statements

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

از نویسنده به عنوان یک معلم ارائه می دهـد و از بیـان سـخنان عمـومی و یـا فلسـفی درباره تدریس اجتناب می کند.

چه اهداف آموزشی را بیان می کند؟

بیانیه تدریس می تواند برای اهداف شخصی، حرفه ای یا آموزشی مـورد اسـتفاده قـرار گیرد. در حالیکه اظهارات تدریس بخش مهمی از روند اجرایی شدن به شمار مـی آیـد، آنها همچنین تمرین های موثر برای شکل دهی روشی واضح و یکپارچه برای رویکـرد و تجربیات تدریس و یادگیری است. مشاهده زمان برای در نظر گرفتن اهداف، اقدامات و چشم انداز ،خود فرصتی برای رشد است که می تواند باعث ترقی شخصـی و حرفـه ای شود. مرور چندباره اظهارات فلسفه آموزش گذشته، می تواند به رشد معلمان کمک کند و باعث تجدید تعهد به اهداف و ارزش هایی که آنها دارند می شود.

- **مفهوم سازی یاددهی و یادگیری :**

یک بیانیه ی فلسفه ی تدریس می تواند هر یک از موارد زیر را دارا باشد: تصور شـما از نحوه یادگیری چیست؟ چگونه آموزش شما یادگیری دانش آموز را تسهیل می کند؟ اهداف شما برای خود و دانـش آمـوزان تـان چیسـت؟ چگونـه تعلـیم و تربیـت شـما اعتقادات و اهداف شما را در بر می گیرد.؟ شواهد و مدارک شما برای یـادگیری دانـش آموزان چیست؟ راه هایی که در آن یک محیط یادگیری فراگیر ایجاد می کنید؛ چیست؟ تکنیک های جدید، فعالیت ها و انواع یادگیری جدید مورد نظر شـما جیسـت؟ در هـر صورت ، بیانیه شما باید خواننده را قادر به تصور شما و تدریس در کـلاس کنـد. شـما می خواهید اطلاعات کافی برای تصویر برداری نه تنها در فرایند تدریس، بلکه همچنین در کلاس خود در فرایند یادگیری ارائه کنید

دستورالعمل های عمومی:

- بیانیه تدریس را کوتاه و به خوبی بنویسید. اظهارات تـدریس معمـولا در سـطوح قانونی (یعنی ۳-۵ صفحات یا بیشتر) است.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

- از روایت، اول شخص استفاده کنید. این نوع روایت اجازه می دهد تا بیانیه تدریس به صورت شخصی و بازتابنده باشد.
- صادقانه و منحصر به فرد باشید از کلیشه ها در مورد اینکه چه قدر برای یادگیری اشتیاق دارید. اجتناب کنید
- آن را به جای انتزاعی مشخص و واقعی کنید. ایده های خود را در ۱یا۲ مثال بنیادی ارائه دهید.. این امر به خواننده کمک خواهد کرد تا شما را در کلاس درس بهتر تصور کند.
- رشته ای خاص داشته باشید تحقیق خود را نادیده نگیرید توضیح دهید که چگونه به پیشرفت خود ادامه می دهید.
- اجتناب از اصطلاحات گنگ و فنی. استفاده اصطلاحات فنی، می تواند برخی از خوانندگان را از خواندن منصرف کند.
- سعی کنید آنچه را در رزومه شما وجود دارد، به سادگی تکرار کنید. بیانیه های آموزشی مدارک جامع نیستند و باید برای تکمیل مواد دیگر برای فرایندهای استخدام استفاده شوند.
- فروتن باشید. دانش آموزان را به روش مشتاق و راغب توصیف کنید و تمایل خود را برای یادگیری از دانش آموزان و همکاران خود نشان دهید.
- مرور کنید. تدریس یک فرایند تکاملی، تدریجی و بازتابنده است و روش های تدریس می توانند در صورت لزوم اقتباس شوند و تغییر کنند.

- **بازنگری برای کمک به شروع کار :**

- چرا به این روش آموزش می دهید؟
- دانش آموزان از شما به عنوان معلم چه انتظاراتی دارند؟
- شما به یک روش تدریس خاصی تاکید دارید؟ چرا از روش دیگری استفاده نمی کنید؟
- میخواهید دانش آموزان یاد بگیرند؟ چگونه می دانید اهداف خود را با دانش آموزان تطبیق دهید؟

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

- دانش آموزان شما در پایان کلاس چه چیزهایی را بدانند؟ چه کاری باید انجام دهند؟
- چگونه تدریس خود را برای یادگیری دانش آموزان آسان تر می کنید؟
- شما چگونه به عنوان یک معلم یک محیط یادگیری جذاب یا غنی می سازید؟
- چه فعالیت هایی یا تمرینات خاصی برای ارتباط با دانش آموزان خود استفاده می کنید؟
- شما چه چیزی از دانش آموزان خود می خواهید در این فعالیت ها یاد بگیرند؟
- چگونه فکر شما در مورد تدریس در طول زمان تغییر می کند؟ چرا؟
- این سوالات و تمرینات به معنای وسیله ای برای کمک به شما در بازتاب باورها و ایده های خود به عنوان یک معلم است. هیچ تکلیف تدریسی نمی تواند پاسخ به تمام یا بیشتر این سوالات و فعالیت ها باشد.

- **ارزیابی یادداشت آموزشی شما:** این گزارش شامل یک بخش مفید برای ارزیابی اظهارات فلسفه تدریس است. طراحی این عنوان با تجربه با صدها فلسفه تدریس، و همچنین نظرسنجی های کمیته های جستجو بر مبنای آنچه که به عنوان عوامل موفقیت آمیز و ناموفق فلسفه های تدریس متقاضیان شغلی در نظر گرفته اند، مطلع گردید

بیانیه تدریس دانشگاه ایالتی آیوا [1]؛ مرکز تعالی تدریس و یادگیری [2]

نوشتن بیانیه فلسفی تدریس:

بیانیه فلسفی تدریس باید ارزش و اعتقادات شخصی شما را در مورد تدریس بازتاب دهد. این یک بیانیه ی خودخواسته است که هر آنچه را باور می کنید شرح می

[1] https://www.celt.iastate.edu/teaching/document-your-teaching/writing-a-teaching-philosophy-statement/
[2] Center for Excellence in Learning and Teaching

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

دهد و مثال های خاصی از آنچه در کلاس درس برای حمایت از این باور ها را انجام می دهد ارائه می دهد. این اولین تجربه دانشجو معلم در نوشتن از معلمی است و باید یک تصویر حرفه ای از آموزش خود را نشان دهد. یک فلسفه تدریس شده به خوبی پیشرفت کرده و راهی مناسب برای ارزیابی روش تدریس را فراهم می کند و شما را قادر می سازد تا اعتقادات و ارزش های تدریس خود را به دانش آموزان، همسالان خود و کمیته های تحقیق یا تدریس ارائه دهید. بیشتر بیانیه های فلسفه تدریس ۱ تا ۴ صفحه طول می کشند و سه زمینه اصلی (اهداف، روش ها، ارزیابی) را پوشش می دهند. آنها تمایل دارند که مسیر خاصی داشته باشند و دارای تفاوت های ظریف هستند. فلسفه تدریس نوشته ای در حال پیشرفت است و باید به عنوان تجربیات تدریس در آن تغییر و تحول ایجاد کرد.

بخش های اصلی

- **اهداف شما به عنوان یک معلم چیست؟**

مهم است که با توصیف جایی که می خواهید پایان دهید، شروع کنید. به عبارت دیگر، اهداف شما به عنوان یک معلم چیست؟ بقیه بیانیه فلسفه شما باید از این اهداف حمایت کنند که باید قابل دستیابی و مرتبط با مسئولیت های تدریس شما باشد. از اظهارات مبهم و یا بیش از حد بزرگ اجتناب کنید. از سوی دیگر، شما می خواهید نشان دهید که تلاش شما برای بیش از حد متوسطی است یا تنها انتقال ساده ای از حقایق است.

- **دستورالعمل عمومی**

آیا شما امیدوار هستید که تفکر انتقادی و راه حل های حل مسئله را ارتقا دهید، مهارت های یادگیری درازمدت را تسهیل کنید یا دانش آموزان را برای کارآمد در اقتصاد اطلاعاتی آماده کنید؟

نقش شما در هدایت دانش آموزان برای نظم مدار و منضبط بودن، به معنای آن است که آنها افرادی تحصل کرده در زمینه خود باشند؟

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

چگونه مسئولیت های خود را در مقایسه با مسئولیت های دانش آموزان مشخص کنید؟ با کدام روش های خاصی می خواهید آموزش و پرورش دانش آموزان را رشد دهید؟

آیا بحث در نشریات علمی یا سازمان های حرفه ای در مورد مشکلات امروز در آموزش و پرورش یا نیازهای معقول در رشته معلمی وجود دارد و آیا شما در مورد چگونگی برطرف کردن این کاستی ها و نیازها فکر می کنید؟

- **چگونه این اهداف را به دست آورید؟**

هنگامی که دیدگاه روشنی از اهداف آموزشی تان دارید، می توانید روش هایی دستیابی به اهداف را مورد بحث قرار دهید. در اینجا همچنین می توانید در مورد دانش خود از نظریه یادگیری، توسعه شناختی، طراحی برنامه درسی و غیره توضیح دهید. دانشی که به شما در اجرای استراتژی های آموزشی کمک کند.

بهتر است که استراتژی ها و روش های خاصی را که استفاده می کنید توضیح دهید و این استراتژی ها را به طور مستقیم به اهداف آموزشی تان متصل کنید. به عنوان مثال، اگر سفر به عنوان بخشی از دوره آموزشی شما است اهداف یادگیری مرتبط با گردش علمی چیست؟ چگونه تصمیم می گیرید که آیا از پروژه های مشترک یا فردی بر اساس اهداف آموزشی خود استفاده کنید؟ در صورت لزوم، استراتژی های خود را به نیازهای ملی در زمینه تدریس در رشته خود مرتبط کنید. اگر مواد آموزشی تدریس شده ای را منتشر کرده اید، مطمئن شوید که آنها را مورد بحث قرار دهید و از اهداف تدریس و احتمالا اهداف انضباطی در سطح ملی حمایت کنید.

- **چگونه اثربخشی تدریس خود را اندازه گیری می کنید؟**

در این بخش در مورد چگونگی ارزیابی میزان اثربخشی خود در رابطه با اهداف و روش های مشخص شده، بحث کنید. از آنجا که اهداف تدریس شما به احتمال زیاد مربوط به یادگیری دانش آموزان است، احتمالا از سنجش میزان دستیابی دانش آموزان

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

به نتایج یادگیری استفاده می کنید، نه آنکه تعداد فصل هایی کـه مـی توانیـد از کتـاب درسی بخوانید. ارزیابی دوره پایان ترم توسط دانش آموزان همچنـین مـی توانـد بـرای سنجش اثربخشی آموزش استفاده شود. در نظر داشته باشید که یک همکار، تدریس تان را ارزیابی کند ، اطلاعاتی را درمورد کیفیت مطالب آموزشی که شما ایجاد کـرده ایـد و همچنین اثربخشی خود در کلاس درس، ارائه دهید. داشتن روش های مختلف ارزیابی، نه فقط یک منبع، تصویری جامع تر از اثربخشی آموزش شما را فراهم می کند.

- **چرا آموزش می دهید؟**

بخش نهایی که در بیانیه فلسفه تدریس شما وجود دارد کاملا ساده است – چرا آموزش می دهید؟ چه چیزی برای شما، پاداش شخصی تـدریس اسـت؟ چگونـه مـی خواهیـد جهان یا حداقل آموزش را بهتر بسازید؟ هنگامی که شما بیش از حـد کـار مـی کنیـد و احساس بدی می کنید، به چه آرمان هایی فکر می کنید تا الهـام بخـش دانـش آمـوزان باشید؟ چگونه می خواهید در زندگی دانش آموزانتان تفاوت ایجاد کنید؟ چـرا تـدریس برای شما مهم است؟

- **بازبینی و ارزشیابی مداوم فلسفه تدریس**

پاسخ به تمام این سوالات به برخی از اندیشه های بازتاب نیـاز دارد و شـما احتمـالا از بحث در مورد آنها با سایر دانشکده ها بهره مند خواهید شد. پاسخ هـای همکارانتـان را در نظر بگیرید، پاسخ های خود را در نظر بگیرید، موقعیت های خود را دوباره ارزیـابی کنید، تجدید نظر کنید، بیشتر صحبت کنید، و غیره. در طول زمان پاسخ های شما تغییـر خواهد کرد تا رشد و تغییر شما به عنوان یک معلم را نشان دهد. فلسفه تدریس خود را به عنوان یک کارمداوم در جریان شغل خود در نظر بگیرید.

با توجه به توصیف های انجام گرفته از دانشگاه های منتخب، جدول خلاصه ی توصیفات این دانشگاه ها در زیر ارائه شده است.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

جدول شماره ۱: جدول توصیف عناصر بیانیه تدریس دانشگاه ها

دانشگاه	عناصر بنیادین بیانیه ی فلسفه تدریس هر دانشگاه					
دانشگاه فرهنگیان	تجارب زمینه ساز معلمی	تشریح معلمی کردن خود در آینده	تعهدات حرفه‌ای			
دانشگاه ویلیریت	اهداف معلمی و آموزشی	دستورالعمل عمومی	مفهوم سازی یاددهی و یادگیری	بازنکری و چرایی آموزش	بازنگری	
دانشگاه ایالتی آیوا	اهداف معلمی	دستورالعمل عمومی	استراتژی های رسیدن به هدف	ارزیابی اثربخشی تدریس	آرمان های آموزشی معلمی	ارزشیابی مداوم فلسفه تدریس

مرحله دوم: مرحله تفسیر

- بیانیه فلسفه تدریس دانشگاه فرهنگیان:

سه عنصر اصلی در کارنمای معلمی دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان شامل موارد زیر است:

- شرح تجارب تحصیلی در دوره آموزشی تربیت معلم
- تشریح معلمی کردن خود در آینده
- تعهدات حرفه ای دانشجو معلم

۱- در شرح تجارب تحصیلی در دوره آموزشی تربیت معلم دانشجو معلمان با بررسی فرایند تحصیل در دوران دانشجویی و تحلیل انتظارات اولیه و رخداد های اتفاق افتاده و همچنین تلفیق اندیشه و عمل و عاطفه، فلسفه ی تربیتی خویش را در مسیر رو به جلوی معلمی خواهند یافت و تحول اتفاق افتاده در

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

خود و شدن از یک فرد عادی به سوی معلمی خود را در این فرایند درک خواهند کرد.

۲- تشریح معلمی کردن خود در آینده شامل چند زیر مولفه به شرح زیر است:

۲/۱- چگونگی معلمی کردن : فلسفه ، نقش خاصی بر تدوین اهداف و روشهای تدریس بجای می گذارد چنانچه با مطالعه و مقایسه دیدگاه فلسفی فلاسفه ای چون افلاطون ، ارسطو، دیویی، پیرس، پیترز، هرست، اسکفلر و سارتر... به وضوح در می یابیم که اختلاف دیدگاه آنها در مورد تدریس متاثر از اختلاف دیدگاه فلسفی آنها نسبت به امکان شناخت، ماهیت شناخت، منبع شناخت، ماهیت وجودی انسان و توانایی یادگیری اوست و بکارگیری فلسفه بیانگر نقش اساسی آن در تعیین مفاهیم و نظریه ها و چارچوب های مربوط به تدریس می باشد.. دانشجو معلمان بر اساس فلسفه ای که بدان اعتقاد دارند روش معلمی کردن خود را توضیح می دهند که می خواهند چگونه معلمی باشند و بر اساس فلسفه ای که در درون آن ها رشد کرده به تشریح معلمی کردن خود می پردازند.

۲/۲- باورهای یادگیری و آموزش: معلمان باید هم در محتوای خودشان اطلاعات زیادی داشته باشند و هم در دامنه وسیعی از رویکردهای تدریس برای تأمین نیازهای متعدد یادگیری هر دانش آموز دارای مهارت باشند. لذا باید به معلمان کمک کرد تا یاد بگیرند که به صورت هنرمندانه در کار دانش آموز مداخله کرده و دانش آموزان را برانگیزند. دانشجو معلم باید از تحلیل مفهومی پیش فرض خود نسبت به ماهیت دانش که زیر بنای روش تدریس و ارزشیابی اوست آگاه باشد زیرا ممکن است این عدم آگاهی باعث ایجاد تعارض در نحوه ی عملکرد او در کار معلمی با اعتقاداتش شود.

۲/۳- اصول یا نظریه های مبنایی برای معلمی کردن : عمل معلم در حقیقت همان تدریس است و درباره ی اینکه ماهیت تدریس چیست دو رویکرد عمده وجود دارد. رویکرد نخست به ماهیت علمی تدریس معتقد است. یعنی اینکه تدریس کار معلم است و پایه ی آن بر آموزش مباحث و نظریه های علمی از جمله فلسفه ی آموزش و

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

پرورش، اصول و مبانی آموزش و پرورش، روانشناسی رشد، روانشناسی تربیتی، نظریه های یادگیری و حتی دوره های کارورزی نهاده می شود. که این رویکرد وجه غالب و مورد قبول بیشتر صاحب نظران است. رویکرد دوم گرایشی است که به سبب قابلیت هایی که در فرایند تدریس و کار معلم مورد نیاز است آن را نه واجد خصیصه های علمی، بلکه واجد خصیصه های هنری می شمرد. با این وجود هر کدام از این رویکرد ها به دانشجو معلم کمک می کند تا بتواند بر اصول و رویکرد هایی که اعتقاد دارد، نظریه های مبنایی خود در تدریس را روشن سازد و به تشریح این مبانی و اصول در کار معلمی خود بپردازد.

۲/۴- آرمان های معلمی کردن: این سطح از درونی ترین سطوح ویژگی های یک معلم و سرچشمه ی اصلی رفتار یک معلم یا دانشجو معلم را نشان می دهد. این بخش در حقیقت شامل پاسخگویی به این پرسش است که غایت کار یک معلم چیست؟ دانشجو معلم با توجه به شناخت و بینش خود از جهان هستی، ماهیت انسان، هدف نهایی آفرینش و اهداف شخصی مشخص می کند که چه اهداف کلی و آزمان هایی از معلمی کردن خود در آینده خواهد داشت. تعیین جایگاه خود در آینده ی جامعه و دانش آموزانی که در کلاس درس وی آموزش خواهند دید. نگرش او به جهان هستی، اهداف و غایات تربیت، خود آگاهی و انسجام در اهداف شخصی خود از جمله مواردی هستند که زمینه ساز رشد و گسترش فلسفه ی تربیتی شخصی دانشجو معلم و در راستای حرفه ی معلمی او و زندگی شخصی اش در صدد تحقق بخشیدن به آن ها باید گام بردارد

۳- تعهدات حرفه ای دانشجو معلم:

رویکردهای جدید نسبت به توسعه ی حرفه ای طرفدار یادگیری مادام العمر بوده و یادگیری حرفه ای را مداخله ای کوتاه مدت نمی دانند، بلکه توسعه ی حرفه ای معلمان را فعالیتی بلند مدت می دانند که دامنه ی آن از آموزش معلمان در دانشگاه تا دوره های ضمن خدمت در هنگام اشتغال و مطالعه ی فردی را در بر میگیرد. غیر از

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

این مورد می توان به عوامل دیگری که باعث افزایش صلاحیت های فردی معلمان می شود از جمله اقدام پژوهی و درس پژوهی که از جمله موارد صلاحیت های حرفه ای معلمان به صورت مشارکتی هستند، نیز نام برد.

- **بیانیه فلسفه تدریس دانشگاه وندربیلت**

بر اساس توصیف صورت گرفته از بیانیه تدریس دانشگاه وندربیلت، این بیانیه دارای چهار جزء اصلی است که عبارتند از:

۱- **اهداف آموزشی**. مشخص کردن اهداف توسط دانشجو معلمان می تواند به آنها کمک کند برای خود اهداف شخصی، حرفه ای یا آموزشی در نظر بگیرند. همچنین باعث ایجاد رویکردی واضح و یکپارچه در تجربیات تدریس و یادگیری می شود و برای رشد و ترقی شخصی و آموزشی معلمان مفید است.

۲- **روش تدریس**: در روش تدریس تصور دانشجو معلم از نحوه یادگیری ، نقش آموزش در یادگیری دانش آموزان، اهداف معلم برای خودش و دانش آموزان، تاثیر اعتقادات بر تعلیم و تربیت معلم و روش های بهبود تدریس و محیط یادگیری بیان شده است.

۳- **دستورالعمل شرح معلمی و ارزشیابی آن**. در این مولفه به دانشجو معلم توصیه می شود بیانیه تدریس را کوتاه و به خوبی بنویسد. از روایت، اول شخص استفاده کند. صادقانه و منحصر به فرد باشد از کلیشه ها، به ویژه آنهایی که در مورد اینکه چه قدر برای یادگیری اشتیاق دارید. اجتناب کند. آن را به جای انتزاعی مشخص و واقعی کند از اصطلاحات گنگ و فنی اجتناب کند و فروتن باشد.

۴-بازنگری پیش از شروع معلمی. از دانشجو معلم خواسته می شود پیش از شروع کار معلمی سوالاتی از خود بپرسد که این سوالات می تواند در زمینه روش آموزش ،انتظاراتی که دانش آموزان از معلم دارند، دلیل استفاده از روش خاصی آموزشی، میزان دانش و توانایی کسب شده دانش آموزان پس از پایان کلاس و چگونگی غنی و جذاب تر کردن محیط کلاس باشد.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

- **بیانیه فلسفه تدریس دانشگاه ایالتی آیوا**

بیانیه فلسفه تدریس دانشگاه ایالتی آیوا شامل ۵ جزء است که عبارتند از:

۱- **اهداف آموزشی**. در بیانیه فلسفه تدریس دانشگاه آیوا مهم است دانشجو معلم با توصیف جایی که می خواهد پایان دهد، شروع کند. به عبارت دیگر، اهداف معلم بیان شود. بقیه بیانیه فلسفه باید از این اهداف حمایت کنند که باید قابل دستیابی و مرتبط با مسئولیت های تدریس باشد. از اظهارات مبهم و یا بیش از حد بزرگ اجتناب شود. از سوی دیگر، معلم با بیان اهداف می خواهد نشان دهد که تلاش فراوانی برای دستیابی به اهداف دارد یا آنکه تلاش کمی دارد.

۲- **روش آموزش**: هنگامی که دیدگاه روشنی از اهداف آموزشی وجود داشته باشد، می توان روش هایی دستیابی به اهداف را را تعیین کرد در اینجا می توان از دانش موجود در نظریه یادگیری، توسعه شناختی، طراحی برنامه درسی و غیره استفاده کرد و برای توسعه و اجرای استراتژی های آموزشی کمک گرفت. مفید است که استراتژی ها و روش های خاصی مورد استفاده را توضیح داد و این استراتژی ها را به طور مستقیم به اهداف آموزشی متصل کرد.

۳-**اندازه گیری اثربخشی آموزشی**: در اندازه گیری اثربخشی آموزش در مورد چگونگی ارزیابی میزان اثربخشی معلم نسبت به اهداف و روش های مشخص شده، بحث می شود. از آنجا که اهداف تدریس مربوط به یادگیری دانش آموزان است، باید سنجش میزان دستیابی دانش آموزان به نتایج یادگیری شود، نه آنکه تنها تعداد فصل هایی که ماز کتاب درسی می خوانند ارزشیابی کرد. ارزیابی دوره پایان ترم توسط دانش آموزان همچنین می تواند برای سنجش اثربخشی آموزش استفاده شود. از ارزیابی همتا که در آن یک همکار، تدریس معلم را ارزیابی می کند استفاده شود ، معلم اطلاعاتی را درمورد کیفیت مطالب آموزشی که ایجاد کرده و همچنین اثربخشی خود در کلاس

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

درس، ارائه دهد. داشتن روش های مختلف ارزیابی، نه فقط یک منبع، تصویری جامع تر از اثربخشی آموزش را فراهم می کند.

۴-دلیل و چرایی آموزش: بخش نهایی که در بیانیه فلسفه تدریس دانشگاه آیوا وجود دارد درباره ی دلیل و چرایی آموزش است. در این بخش مشخص می شود که چه چیزی برای معلم، پاداش شخصی تدریس است. و معلم چگونه می خواهد جهان یا حداقل آموزش عالی را بهتر بسازد.هنگامی که معلم بیش از حد کار می کند و احساس بدی می کند، به چه آرمان هایی فکر می کند تا دوباره انگیزه بگیرد و الهام بخش دانش آموزان باشد . همچنین درباره اینکه چگونه معلم می خواهد در زندگی دانش آموزانتان تفاوت ایجاد کند توضیح داده شده است و دلیل مهم بودن تدریس برای معلم بیان شده است.

۵-بازبینی و ارزشیابی مداوم فلسفه تدریس: در بیانیه فلسفه دانشگاه آیوا بیان شده است باید معلم مداوم و مستمر فلسفه تدریس خود را ارزیابی و باز بینی کند. نظر همکاران در مورد تدریسش را در نظر بگیرد، نظر خود را درباره تدریسش در نظر بگیرد، موقعیت های خود را دوباره ارزیابی کند، تجدید نظر کند، بیشتر صحبت کند، و غیره. در طول زمان نظر ها و باورها معلم تغییر خواهد کرد تا رشد و تغییر او را به عنوان یک معلم نشان دهد. معلم باید فلسفه تدریس خود را به عنوان یک کارمداوم و مستمر در جریان شغل خود در نظر بگیرد.

- **مرحله ی همجواری:**

در این مرحله موارد ذکر شده را در یک جدول در نظر گرفته ایم تا عناصری که در بالا در رابطه با هر یک از دانشگاه ها بیان شد در این جدول در کنار هم قرار داده تا در مرحله ی مقایسه از این همجواری ، شباهت ها و تفاوت ها در کنار هم خود را نشان دهند.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

جدول شماره ۲: جدول همجواری عناصر بیانیه تدریس دانشگاه ها

دانشگاه فرهنگیان	دانشگاه وندربیلت	دانشگاه ایالتی آیوا
تجارب زمینه ساز معلمی	–	–
	اهداف معلمی و آموزشی	اهداف معلمی
معلمی کردن چگونگی	–	استراتژی های رسیدن به هدف
آموزش و یادگیری باورهای	مفهوم سازی یاددهی و یادگیری	–
مبنایی های نظریه یا اصول کردن معلمی برای	–	–
کردن معلمی آرمان های	–	آرمان های آموزشی معلمی
تعهدات حرفه ای دانشجو معلم	–	–
–	بازنکری و چرایی آموزش	ارزیابی اثربخشی تدریس
انتظارات	دستورالعمل عمومی	دستورالعمل عمومی
–	–	ارزشیابی مداوم فلسفه تدریس

در این جدول عناصر مختلف بیانیه ی فلسفه ی تربیتی دانشگاه ها در کنار هم قرار گرفته تا تفوت ها و شباهت های ساختاری این دانشگاه ها در کنار هم مشخص و تعیین گردد. در دانشگاه فرهنگیان با هفت مولفه ی مشخص در ابتدا تجاربی که زمینه ساز ورود دانشجو معلمان به دانشگاه فرهنگیان و حرفه ی معلمی را مشخص می کند؛ توضیح و تشریح شود. و اینکه چه مواردی

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

باعث انگیزه ی شغل معلمی در این دانشجو معلمان و سبب ورود آنان به این دانشگاه شده است. این مورد در بیانیه ی فلسفه ی تربیتی دیگر دانشگاه ها دیده نشده و گویا بعلت اینکه دانشگاه فرهنگیان فقط برای دانشجو معلمان این گزینه را مشخص کرده اما دیگر دانشگاه ها و جوامعی که این دانشگاه ها در آن قرار دارند این بیانیه برای معلمان بعد از دانشگاه هم در نظر گرفته شده و شاید از لحاظ اینکه معلمان نیازی به نوشتن این مولفه و تشریح آن را ندارند ازین گزینه صرف نظر شده است.

در مرحله ی بعدی که در دانشگاه فرهنگیان دیده نشده و دیگر دانشگاه ها اتفاقا بر آن تاکید دارند، گزینه ی هدف معلمی است. اینکه هدف از معلمی کردن برای دانش آموزان و آموزش آنان چیست؟ و اگر دانشگاه فرهنگیان در گزینه ی تجارب زمینه ساز معلمی به این مولفه هم تاکید می کرد به نظر بهتر بود و می توان گفت با در نظر گرفتن این مولفه دانشجو معلمان نگاهی به آینده ی معلمی خود و این که چرا می خواهند آموزش دهند، بیانیه ی کاملتری را در بر داشت.

گزینه ی بعد؛ چگونگی معلمی کردن و اینکه حالا که من معلم شدم، چه استراتژی هایی برای آموزش بهتر دانش آموزانم باید در نظر بگیرم. این مولفه در دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه آیوا دیده شده ، اما در دانشگاه وندربیلت در نظر گرفته نشده است. باورهای یاددهی و یادگیری از گزینه هایی است که اعتقادات و ارزش های معلمان در کلاس درس و چگونگی نگاه معلم به کلاس، محتوا، دانش آموز و تدریس را نشان می دهد که در دانشگاه فرهنگیان و وندربیلت دیده شده اما در دانشگاه آیوا در نظر گرفته نشده است. از گزینه های بعدی که در همجواری مشخص شده اصول و نظریه های مبنایی برای معلمی کردن هست که به نظر می رسد چون دانشگاه فرهنگیان رسالت ایدئولوژیک در ساختن معلمی را برای خود در نظر گرفته ، در این دانشگاه بر آن تاکید شده و در دانشگاه های دیگر بدان پرداخته نشده است. آرمان های

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

معلمی کردن از جمله مولفه هایی است که در دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه آیوا مشترک بوده و رسالت اصلی معلمی برای آنان دارای اهمیت بوده است اما در دانشگاه وندربیلت مشخص نشده.

تعهدات حرفه ای معلم هم نشان از یادگیری مداوم معلمان دارد که در دانشگاه فرهنگیان بدان پرداخته شده اما به نظر میرسد در دانشگاه های دیگر با مولفه های دیگر تلفیق شده از جمله بازنگری و ارزیابی مداوم فلسفه ی تدریس که در وجود خود نیاز است تا معلم با بازنگری در افکار و اندیشه خود و یادگیری مستمر بتواند در تجارب معلمی خود بازسازی دوباره انجام دهد و بیانیه ی فلسفه ی تدریس خود را بروز نماید که این گزینه در دانشگاه وندربیلت به نظر میرسد با مولفه ی بازنگری و چرایی آموزش تلفیق شده باشد.بازنگری چرایی آموزش و ارزیابی اثر بخشی تدریس از مولفه های مشترک در دانشگاه های آیوا و وندربیلت بوده و به نظر میرسد چون دانشگاه فرهنگیان فقط دارای بیانیه هست و پس از فارغ التحصیلی دانشجو معلمان چنین بیانیه ای در آموزش و پرورش کشور وجود ندارد به آن توجه نشده است. در آخر گزینه ی انتظارات و دستورالعمل های عمومی هست که این مولفه در دانشگاه های منتخب موجود است اما تفاوت های اساسی هم در آن ها مشاهده می شود که در قسمت مقایسه بدان پرداخته خواهد شد.

مقایسه :

بر اساس همجواری عناصر بیانیه ی فلسفه ی تدریس در باب مولفه ها و زیر مولفه های دانشگاه فرهنگیان با بیانیه ی دانشگاه های دیگر شباهت زیادی در مولفه ها وجود دارد. اما آنچه که در این جا تفاوت میان مولفه های عناصر فلسفه ی دانشگاه فرهنگیان با دیگر دانشگاه ها ظهور و بروز می نماید این است که در دانشگاه های دیگر به مساله ی ارزیابی از اهداف و بیانیه ی فلسفه ی تدریس پرداخته شده است. یعنی این بیانیه ها و نوع نگاه به اهداف و روش

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

تدریس باید مورد ارزیابی و اثربخشی قرار بگیرد و به کارآیی تدریس و بیانیه ی شخصی اهمیت داده شده است. در این نوع نگاه بیانیه ی فلسفه ی تدریس فقط برای دانشجو معلم استفاده نخواهد شد بلکه هر معلمی در طول سالهای تدریس خود باید نسبت به بیانیه ی فلسفه ی تدریس سال های قبل خود نگاه انتقادی داشته باشد و آن را مورد ارزشیابی قرار دهد. در صورتی که این موضوع در بیانیه ی دانشگاه فرهنگیان مغفول مانده است و به جای آن به ارزیابی چالش های پیش روی معلمی برای دانشجو معلمان پرداخته شده است. در مورد کاربرد بیانیه ی فلسفه تربیتی باید اذعان داشت که در دانشگاه های علوم تربیتی دیگر، این بیانیه فقط در دو یا سه صفحه و جهت مشخص نمودن کارنمای معلمی و اهداف اصلی معلمی و همچنین برای استخدام معلمان در مدارس حتی در طول سالهای معلمی خواسته می شود و هر معلمی دائم به ارزیابی این بیانیه و بازسازی و بروزرسانی آن اقدام می نماید. اما بر عکس در ایران این بیانیه صرفا جهت فارغ التحصیلی دانشجو معلم از دانشگاه کاربرد داشته و در سالهای بعد آن هیچ ارزشی نخواهد داشت. کما اینکه معلمان مدارس ایران هیچ اطلاعی از کارنمای معلمی و یا بیانیه ی فلسفه تربیتی شخصی – که در کشورهای پیشرفته از آن بحث می شود – ندارند. تفاوت این بیانیه در دانشگاه فرهنگیان و دیگر دانشگاه ها به کاربردی بودن آن برای معلمان و شعاری بودن آن در دانشگاه فرهنگیان و در حد فارغ التحصیلی مانده و بیش از این کاربرد ندارد.

همچنین در قسمت اهداف آموزشی به طور کلی به آرمان های معلمی پرداخته شده که مربوط به رسالت معلمی است و در حقیقت در مورد غایات حرفه ی معلمی صحبت می کند. اما با توجه به این که بیانیه های دانشگاه های دیگر به صورت یکساله نوشته شده و مورد بازبینی مجدد قرار میگیرد اهداف به صورت اهداف آموزشی برای دانش آموزان و هدف از تدریس مورد توجه قرار گرفته است که بیانیه را کاربردی تر کرده است، اما در دانشگاه فرهنگیان بعلت

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

این که یک بیانیه ی تقریبا یکبار مصرف و فقط جهت اجرای یک پروژه برای فارغ التحصیلی دانشجو از آن دفاع می شود از آرمان ها و رسالت معلمی دانشجو معلم استفاده شده است که صرفا برای ارائه ی پروژه بدان اهمیت داده شده است و پس از آن رها شده و پیگیری نخواهد شد. در قسمت روش های تدریس در دانشگاه فرهنگیان بیشتر بر مبانی و اصول معلمی توجه شده و به نظریه هایی که دانشجو برای معلمی کردن به آن باور دارد پرداخته شده صرفا چنبه ب نظری داشت و در عمل معلمی دانشچو معلمان تاثیرگذار نخواهد بود اما در بیانیه ی دیگر دانشگاه ها به طور مستقیم خواسته شده تا دانشجو یا معلم روش ها و استراتژی های خود را برای تدریس مشخص نماید. این امر باعث می شود تا معلم و دانشجو معلمان بتوانند در سال های بعدی با ارزیابی بیانیه ی خود و همچنین بازسازی تجربه ی معلمی نسبت به استفاده از روش ها و استراتژی های مفیدتر و ارزشمندتر تلاش کنند تا آموزش بهتری نست به سال قبل خود داشته باشند.

به نظر می رسد دانشگاه های دیگر، توجه زیادی به امر نوشتن درست بیانیه ی تدریس دانشجویان خود نموده و اهمیت زیادی به چگونگی نوشتن این بیانیه ها قائل شدند. ازین رو راهنمای جامعی برای نوشتن و بازبینی این بیانیه ها و سوالاتی که مفاهیم موجود در عناصر بیانیه ی فلسفه ی تدریس را برای دانشجو معلمان و معلمان مشخص و معین کند، به کار گرفته اند تا دانشجو معلمان و معلمان با استفاده از آن راهنما بتوانند، بدون تفسیر شخصی خود از معانی این مفاهیم، به اصل موضوع بپردازند که این موضوع در کارنمای تدریس دانشگاه فرهنگیان مغفول مانده است و طبق تجربه ی پژوهشگر اکثر دانشجویان این دانشگاه به دنبال بیانیه ی فلسفه ی تدریس دانشجوهای فارغ التحصیل رفته تا بتوانند ساختار مشخصی برای نوشتن بیانیه ی فلسفه ی تدریس خود پیدا کنند و مطابق با آن ساختار بتوانند بیانیه ی خود

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

را تکمیل نمایند که این امر باعث شده تا بیانیه ها ی دانشجویان تقریبا شبیه به هم و رونوشتی از بیانیه های تدریس دیگران باشد.

بحث و نتیجه گیری:

بنابر آنچه در بالا آمد به نظر می رسد ساختار بیانیه ی فلسفه ی تدریس در دانشگاه فرهنگیان برخی عناصر لازم سازنده ی بیانیه ی فلسفه ی تدریس برای دانشجو معلمان را داشته است اما به صورتی کلی بیان شده و جزئیات لازم را برای فهم بهتر و ارزیابی دیدگاه های شخصی دانشجو معلمان را دارا نیست. بنابراین بدون داشتن برخی عناصر دیگر و همچنین یک راهنمای جامع، نوشتن بیانیه ی فلسفه ی تربیتی شخصی تکامل یافته امکان پذیر نیست. بنابراین لازم می نماید تا مدلی جامع تر با یک راهنمای جامع و مانع برای دانشجو معلمان و مدرسان دانشگاه فرهنگیان پیش بینی شود و با رفع نواقص لازم در ساختار این کارنما، دانشجو معلمان با طیب خاطر و درک بهتر عناصر بیانیه ی فلسفه ی تدریس نسبت به تفسیر درست فلسفه ی تربیتی شخصی خود اقدام نمایند و آنچه را که در ورای تفکر خویش دارند؛ به رشته ی تحریر درآورده و از آن دفاع نمایند. همچنین تلاش شود تا این دانشجویان با در نظر داشتن این بیانیه ی فلسفه تدریس شخصی خود در سال های معلمی خود هم با توجه به رشد حرفه ای موجود در ساختار کارنمای معلمی نسبت به ارزیابی کارنمای خود و تجدید نظر اساسی در آن بر اساس تجارب معلمی خود در کلاس درس اقدام نموده و پیگیری مستمر در این امر داشته باشند تا این بیانیه صرفا یک تکلیف دانشجویی برای معلمان فارغ التحصیل از دانشگاه فرهنگیان نباشد. بلکه بهانه ای برای پیگیری مستمر رشد حرفه ای معلمان ما در مدارس هم تلقی شود.

از جمله محدودیت های پژوهش عدم دستیابی به منابع لازم در داخل و خارج از کشور و محدودیت منابع بعلت تازگی موضوع می باشد. همچنین عدم

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

دسترسی به برنامه ریزان درسی کارنمای معلمی دانشگاه فرهنگیان هم از جمله محدودیت های این پژوهش بوده است.

پیشنهادها:

۱- پیشنهاد می شود با توجه به تحقیق حاضر دانشگاه فرهنگیان راهنمای جامع و کاملی برای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان تدوین نماید تا دانشجویان بتوانند بر اساس این راهنما بیانیه ی فلسفه ی تدریس جامعی را به رشته ی تحریر درآورند.

۲- از اساتید بروز و مجرب و صاحب سبک در ارائه ی درس کارنمای معلمی برای دانشجویان استفاده شود تا هم بتوانند دانش و هم مهارت های لازم را در دانشجویان برای اجرای این کارنما ایجاد نمایند.

۳- کارگاه های آموزشی تدوین کارنمای معلمی برای دانشجویان دانشگاه فرهنگیان برگزار شود تا دانشجویان دغدغه ای برای تدوین آن نداشته باشند.

۴- برنامه درسی و راهنمای احتمالی این درس در دانشگاه فرهنگیان بر اساس این پژوهش بازبینی و بروز رسانی گردد.

منابع:

- آقازاده، احمد(۱۳۸۹). آموزش‌وپرورش تطبیقی. تهران، انتشارات سمت .
- زارع، مریم؛ پارسا، عبداله و صفایی‌مقدم، مسعود (۱۳۹۵). «متولی تربیت‌معلم: آموزش عالی یا آموزش‌وپرورش» دو فصلنامه نظریه و عمل در برنامه درسی، سال چهارم، شماره ۸، پاییز و زمستان ۱۳۹۵،صص ۱۱۸ ـ ۸۵.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

- ***قائدی*** ، یحیی. (۱۳۸۸) ; بررسی فلسفه ***معلمی*** و ***اشارات*** آن برای برنامه درسی فلسفه تربیت ***معلم***.مجله: مطالعات برنامه درسی ; تابستان و پاییز- شماره ۱۳ و ۱۴ ; صفحه ۸۱-۶۳.

- ملایی‌نژاد، اعظم و ذکاوتی، علی (۱۳۸۷). «بررسی تطبیقی نظام برنامه درسی تربیت‌معلم در کشورهای انگلستان، ژاپن، فرانسه، مالزی و ایران» فصلنامه نوآوری آموزشی، شماره ۲۶، سال هفتم، صص ۶۲ ـ ۳۵ .

- سرفصل درس کارنمای معلمی دانشگاه فرهنگیان ۱۳۹۴ : پیرو بخشنامه شماره ۳۰۰/۱۱۶۴۹/۵۰۰۰۰ مورخ ۰۹/۱۰/۱۳۹۴ و بخشنامه شماره ۳۰۰/۱۴۹۹۰/۵۰۰۰۰ مورخ ۱۰/۱۲/۱۳۹۴ در خصوص **اجرای درس کارنمای معلمی (پروژه)**

Available at :
https://kshps.cfu.ac.ir/file/۱۲/attach۲۰۱۶۰۶۳۰۸۸۹۸۹۰۴۸۱۵۶۳۳۸.pdf

Boye, Allison (2012) WRITING YOUR TEACHING PHILOSOPHY, Texas Tech University Teaching, Learning, and Professional Development Center July 2012
Available at:
https://www.tcd.ie/CAPSL/assets/pdf/Academic%20Practice%20Resources/Writing%20a%20Teaching%20Philosophy%20Statement.pdf

Calder M. (2009). Teacher training and Student achievement. Paper 23 - 47.

Chism, 1998), "Developing a Philosophy of Teaching Statement," *Essays on Teaching Excellence 9* (3), 1-2. Professional and Organizational Development Network in Higher Education.

Cornelissem. F& Van swet. J&Beijaard. D. & Bergen, T (2011). Aspects of school university research networks that play a role in developing, sharing and using knowledge based on teacher research. Teaching and Teacher Education 27, pp. 147 - 156.

Goodyear, G. E. & Allchin, D. (1998) Statement of teaching philosophy. *To Improve the Academy 17*, 103-22. Stillwater, OK: New Forums Press.

Jefferson. A (2009). Teacher training: What's Needed? Journal of further and higher Education». V33n3, P282 - 288.

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]

King, R(2010).«The impact of Teacher experience examining the evidence and policy implications». V.20.lssve, l.PP.77-97

Weimer, Maryellen. (2012) Strategies for Writing Better Teaching Philosophy Statements December 4, Avalable at: https://www.facultyfocus.com/articles/philosophy-of-teaching/strategies-for-writing-better-teaching-philosophy-statements/

[Downloaded from c4i2016.khu.ac.ir on 2026-10-30]